

03.JUNI 2014. BROJ 354

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

OSVAJANJE

ENERGETSKE BEZBEDNOSTI

ŠTA NA KRATAK, SREDNJI I DUGI ROK OBUHVATA STRATEGIJA SMANJENJA EU ENERGETSKE ZAVISNOSTI? (STR 1-3)

REGULATIVA

BRISEL – Evropska komisija (EK) je u sredu 28. maja objavila *dubinsku analizu* strategije jačanja energetske bezbednosti EU, ali bez brzih rešenja, pa su predlozi uglavnom na srednje i dugoročnim premisama – počev od otvaranja novih izvora snabdevanja iz Kaspijskog regiona i Mediterana, preko većeg uvoza utečnjelog prirodnog gasa, dogradnje energetske infrastrukture, kompletiranja unutrašnjeg evropskog tržišta energije, do potrebe koordiniranja nacionalnih energetske politika i postizanja „jednoglasja u pregovorima sa eksternim partnerima“. EU komesar za energiju Guenther Oettinger rekao je da će plan razmotriti Samit EU, 26-27 juna. Plan obuhvata i povećanje obnovljivih izvora energije i obezbeđenje “održive proizvodnje fosilnih goriva”, uključujući i kontroverznu eksploataciju izvora gasnih škriljaca. U nastavku prenosimo izvode iz analize:

UNDER EMBARGO
until Wednesday 28 May 2014 12:00

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT
In-depth study of European Energy Security
Accompanying the document
Communication from the Commission to the Council and the European Parliament
European energy security strategy

BRISEL – Na kratak rok, EK preporučuje izradu procene rizika energetskeg sistema EU pre naredne zime. Ovo će biti sprovedeno na regionalnom, ili nivou EU, simulirajući prekid snabdevanja gasom. Na osnovu toga bi se razvili planovi za vanredne situacije i izgradili rezervni mehanizmi - povećanje zaliha gasa, razvoj infrastrukture (dvosmerni cevovodi), smanjenje tražnje gasa preko zamene goriva (posebno za grejanje), smanjenje potražnje energije u veoma kratkom roku. Kao dodatna kratkoročna mera projektuje se udruživanje delova postojećih zaliha za vanredne situacije na EU ili međunarodnom nivou u virtuelnu zajedničku rezervu - na primer pod Međunarodnom agencijom za energiju.

BRISSEL – Dugoročne mere obuhvataju kompletiranje unutrašnjeg tržišta energije i izgradnju nedostajućih infrastrukturnih veza, pri čemu Komisija izdvaja 33 projekta koji su od ključnog značaja za energetske sigurnost EU. Osim toga, EK predlaže da se poveća cilj kada je reč o povezivanju instaliranih kapaciteta električne energije na 15% do 2030. Članice su se već obavezale da obezbede interkonektivnost 10% do

2020. Dalje, EU će održati i ojačati veze sa pouzdanim partnerima, ali će tražiti i nove. Predviđa se jačanje kriznih i solidarnih mehanizama i zaštita kritične infrastrukture. U tom smislu EK će, na primer, pre kraja godine pregledati propise i sprovođenje pravila o bezbednosti snabdevanja gasom. Veća koordinacija nacionalnih energetske politika i jedinstvena spoljna energetska politika. Komisija planira da bude uključena u ranoj fazi predviđenih međudržavnih sporazuma sa trećim zemljama koje bi mogle imati uticaj na sigurnost snabdevanja, kao i da ti sporazumi na teritoriji EU u potpunosti budu usklađeni sa zakonodavstvom EU. Predviđaju se mere energetske efikasnosti u zgradarstvu, dalji razvoj energetske tehnologije i na kraju povećanje proizvodnje energije iz sopstvenih izvora

BRISEL – EU troši više od 1 milijarde evra na dan na uvozu nafte i gasa, što je bezmalo petina njenog ukupnog uvoznog računa, saopšteno je u sredu u Briselu tokom predstavljanja analize strategije evropske energetske bezbednosti. Uvozna energetska zavisnost je u porastu od sredine 90-ih godina, rečeno je iz Evropske komisije. U 2012. EU je 88% potreba za sirovom naftom i 66% za prirodnim gasom pokrila iz uvoza. Prema podacima iz 2013. trećina EU uvoza nafte dolazi iz Rusije, 11% iz Norveške i 8% iz Severne Afrike. EU je platila oko 300 milijardi evra godišnje za uvoz nafte. Istovremeno EU oko 39% potreba za gasom pokriva iz Rusije, 34% iz Norveške i 14% iz Alžira – što je ukupno košta godišnje oko 85 milijardi evra. U 2012. EU energetske potrebe iznosile su nešto iznad 1.700 miliona tona ekvivalenta nafte (mten). Gro toga ide na saobraćaj (95% transportni goriva dolazi iz nafte) i petrohemijsku industriju. EU 23% energije dobija iz gasa, a 19% električne energije proizvodi iz elektrana na gas. Trinaest odsto energije u EU proizvode nuklearke, a zadovoljavaju 27% potreba EU za električnom energijom. Četrnaest odsto ukupne energije potiče iz obnovljivih izvora (24% električne energije), od čega polovina iz hidro potencijala, četvrtina iz vetra, 19% iz biomase i otpada, a 8% iz solarnih kapaciteta. Između 1995. i 2012. primarna proizvodnja energije u EU smanjena je za bezmalo petinu. Proizvodnja prirodnog gasa pala je 30%, a sirove nafte i petroleuma 56%. EU proizvodi 12% nafte koju potroši, odnosno nešto ispod 600 mten. Iz domaćih izvora pokriva 34% potreba za prirodnim gasom.

BRISEL – Od gasne krize u zimama 2006. i 2009, EK je učinila mnogo za jačanje energetske bezbednosti EU u pogledu snabdevanja gasom i smanjenja broja članica koje isključivo zavise od jednog dobavljača, stoji u analizi ... Uspostavljena su pravila za korišćenje mreža da bi se izbeglo zagušenje na prekograničnoj infrastrukturi. Uvedena je mogućnost da cevovodi rade u dva smera. U 2009. je uspostavljen Evropski energetska program za obnovu za izgradnju nedostajućih infrastrukturnih veza sa 2,4 milijardi €. U 2010. uvedena su nova pravila kako bi se obezbedilo snabdevanje gasom bez prekida. Članice su obavezne da razvijaju preventivne i planove za vanredne situacije. Ojačana je Koordinaciona grupa za gas, u kojoj su predstavnici članica i zainteresovanih strana sa mandatom da zajedno sa EK koordiniraju mere za obezbeđivanje snabdevanja gasom. U segmentima drugih izvora energije, mimo najkritičnijeg prirodnog gasa, Komisija preporučuje razgovor sa industrijom i članicama kako da se diversifikuju isporuke sirove nafte rafinerijama i smanji zavisnost od Rusije. Obzirom da je Rusija ključni igrač i u proizvodnji nuklearnog goriva i nudi kompletan paket za ulaganja u nuklearke, Komisija ukazuje da posebnu pažnju treba obratiti na ulaganja u nove nuklearne elektrane korišćenjem tehnologiju „koja nije iz EU“, i predlaže da premisa diversifikacije snabdevanja gorivom „bude uslov svake nove investicije“.

BRISSEL – EU komesar za energetiku Günther Oettinger zatražio je do septembra novi pravno obavezujući predlog za povećanje energetske efikasnosti do 2030. Nezvanične informacije govore da je u opticaju cilj od 30 do 35% u odnosu na 1990. Unija je već predložila obavezujući cilj za smanjenje CO2 od 40% i 27% za udeo OIE. Oettinger nije govorio o detaljima, ali je istakao da će predlog biti objavljen u septembru, tri meseca ranije nego što je planirano, ali mesec dana pre roka koji je odredila EU za dogovor o Okviru za klimu i energiju do 2030. **Euractiv**

BRISSEL – Iz sedišta EU u Briselu je saopšteno da neće biti novih sankcija protiv Moskve – „neće biti blokade ruskog uvoza, ili evropskog izvoza zbog aneksije Krima i događaja u istočnoj Ukrajini“, prenosi **Euronews**. Sankcije nisu dobro rešenje zbog jakih ekonomskih veza i zavisnosti od ruskog gasa i nafte. Komesar za energiju Günther Oettinger je takođe potvrdio da državne ruske firme mogu i dalje da kupuju firme u evropskom energetsom sektoru. "Dobrodošli su svi ulagači van i iz EU koji investiraju u infrastrukturu kako bi se obezbedila energetska bezbednost. Ali, na teritoriji EU moraće potpuno da poštuju naše jedinstveno tržište i pravila o konkurenciji", dodao je on.

SOFIA - CEZ Razpredelenie Bulgaria, deo češke grupacije ČEZ, saopštio je da je bugarski energetska regulator opravdao samo 1,1 milijardu leva (562.000€) troškova tom distributeru električne energije, iako su oni – kako tvrdi – iznosili 1,6 milijardi leva. Ranije u maju Državna energetska i vodoprivredna komisija (DKEVR) Bugarske saopštila je da će kazniti podfirmu ČEZ-a, kao i ostala dva inostrana distributera struje u toj zemlji,

austrijski EVN i češki Energo-pro, jer je utvrdila da su prijavili naduvane troškove na ime konsultantskih usluga. Regulator je utvrdio čak 2.690 prekršaja koje su tri kompanije počinile u periodu 2008-2012, od čega najviše na račun zamene brojila. U aprilu je regulatorna komisija pokrenula proceduru oduzimanja licenci za rad pomenutim kompanijama zbog neplaćenog duga državnom NEK-u, što oni pobijaju i tvrde da njima nije nadoknađen trošak na račun otkupa obnovljive energije po povlašćenim tarifama. Slučaj je stigao do Brisela, odakle je Sofija upozorena zbog načina na koji vodi regulatornu politiku u oblasti električne energije. **SeeNews**

Return to: [EBR Home](#) | [Power Generation](#) | [Fossil Fuel](#)

◀ Fossil Fuel News Select

Inter RAO considers building coal-fired plant to sell power to China

Published 28 May 2014

RAO već izvozi električnu energiju u Kinu, pa je samo prošle godine isporučio u mrežu te zemlje 3.5 milijardi kWh. Analitičari procenjuju da bi izgradnja ove elektrana koštala oko 12 milijardi dolara. **EBR**

PARIZ - Američki konglomerat General Electric (GE) poboljšao je ponudu za francuskog proizvođača vozova i turbina Alstom, posebno u delu koji se odnosi na otvaranje novih radnih mesta, saopšteno je prošle srede iz kabineta predsednika Francuske. Predstavnik za štampu šefa države rekao je da je "ponuda GE-a detaljnija, poboljšana, ojačana", dodavši međutim da ih čeka još posla. Pariz je do sada bio protiv ponude američkog kolosa da za 16,9 milijardi dolara kupi Alstomove energetske poslove i zbog toga je početkom maja usvojila uredbu kojom sebi daje pravo veta na eventualni sporazum. Francuska vlada tražila je bolju ponudu od General Electrica i kontraponudu od nemačkog Siemens, dugogodišnjeg nemačkog konkurenta Alstomu. **Reuters**

ISTANBUL - Turska državna naftna kompanija TPAO potpisala je 30. maja u Istanbulu ugovor o kupovini udela od 10% u projektu Šah Deniz od francuskog Totala za 1,5 milijardi dolara. TPAO je ovim uvećao udeo u projektu na 19%, dok Total izlazi iz ovog posla. Pre Totala, projekat Šah Deniz, koji za sada predstavlja ključni alternativni izvor snabdevanja EU gasom iz Kaspijskog regiona, napustio je i norveški Statoil. Istovremeno je Turska gasovodna kompanija Botas je na istoj svečanosti potpisala ugovor sa azerbejdžanskom državnim naftnom kompanijom SOCAR o povećanju udela u projektu gasovoda TANAP sa 20% na 30%. **Reuters, Upstream**

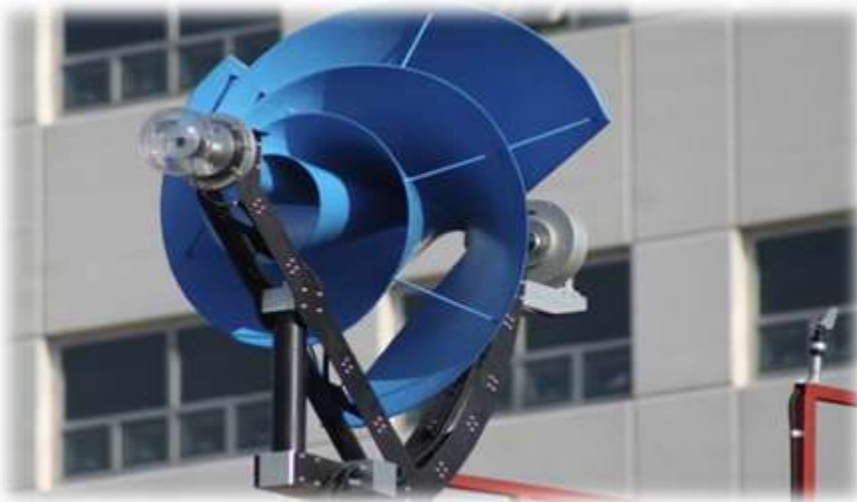
SOFIJA - Bugarski energetska regulator predložio je da amandmanima na zakon dobije ovlašćenje da može da određuje godišnji plafon za količine električne energije koju državna kompanija NEK kupuje od proizvođača iz obnovljivih izvora po preferencijalnim cenama. U saopštenju objavljenom 29. maja regulator ocenjuje da je udeo OIE u energetska miks zemlje dostigao neproporcionalne razmere i izaziva poremećaje u tržišnim mehanizmima određivanja cena struje. [SeeNews](#)

BERLIN - Nemačka je prošle nedelje objavila da su obnovljivi izvori energije pokrili čak 74% nacionalnih potreba za električnom energijom i to usred dana. Prema informacijama iz Agora Energiewende, korišćenje nemačkih OIE oborilo je novi rekord kada je proizvodnja električne energije iz kapaciteta

na vetar, solarnu energiju, biomasu i hidroenergiju dostigla 43,54 GWh. Nemačka je inače među evropskim liderima u sektoru solarne energije, pa je za vikend 24-25. maj u špicu proizvodila 15,2 GWh, dok je energija vetra proizvela 21 GWh. Ostatak potreba za električnom energijom pokrivaju elektrane na uglj i gas koje su proizvele 26 GWh električne energije. [dpa](#)

ROTTERDAM – Holandska istraživačka kompanija "The Archimedes" predstavila je novu, kako tvrdi, revolucionarnu generaciju vetroelektrana za kućnu upotrebu koja može da proizvodi znatno više električne

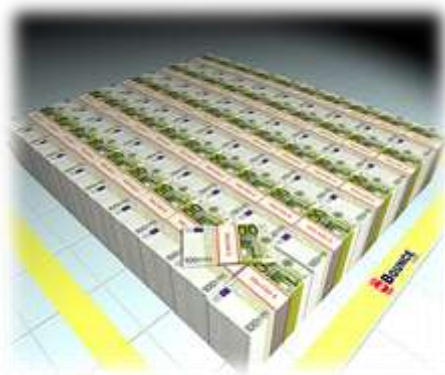

energije od postojećih modela. Liam F1 urbana vetroelektrana svrdlastog oblika (na slici) uz to je i vrlo tiha, čime eliminiše jedan od glavnih problema - buku koju izazivaju propeleri sadašnjih kućnih vetroelektrana. Liam F1 stvara u proseku 1.500 kilovat-časova energije uz brzinu vetra od 5 metara u sekundi što odgovara otprilike polovini potreba za

strujom prosečnog domaćinstva. U kombinaciji sa solarnim krovnim panelima, domaćinstvo bi iz ova dva obnovljiva izvora moglo da pokrije sve svoje energetske potrebe. Interes kupaca je takav da je firma počela da razvija i male turbine za brodove i za napajanje ulične rasvete.

ZAGREB - Iako konkurenti nude niže cene struje, samo 4,5% hrvatskih domaćinstava promenilo je snabdevača, godinu dana posle liberalizacije tržišta električne energije u toj zemlji, objavljuje 29. maja [tportal.hr](#). Navodi da je deo razloga u nepostojanju jasnih pravila za promenu snabdevača što će se uskoro promeniti, kada Hrvatska energetska regulatorna agencija u junu usvoji referentni pravilnik. Portal citira i predstavnika udruženja potrošača koji upozorava na „apsurdnu“ odredbu u Zakonu o energiji prema kojoj status ugroženih kupaca mogu imati samo oni koji ostanu kod HEP Distribucije na univerzalnoj usluzi.

BEČ – Austrijska grupa EVN saopštila je da su njeni gubici, pre odbijanja poreza, u poslovima snabdevanja energijom u regionu jugoistočne Evrope (JIE) dostigli 10 miliona evra u prvoj polovini fiskalne 2014. (počela 1. oktobra) u odnosu na jedan milion od prošle godine. Grupacija se u regionu bavi poslovima prenosa i prodaje električne energije krajnjim potrošačima u Bugarskoj i Makedoniji, proizvodnjom i prodajom toplotne energije u Bugarskoj, kao i trgovinom energijom u čitavom regionu. Ima i projektnu kompaniju za gradnju gasovoda u Hrvatskoj. Istovremeno je EBIDTA zarada EVN-a iz poslova snabdevanja energijom u JIE pala je 23,5% na 36,3 miliona evra u prvoj polovini fiskalne 2014, objavila je austrijska kompanija na svom portalu. Ukupni prihodi iz poslova snabdevanja JIE energijom smanjeni su istovremeno 5,2% na 541 milion evra. [Icapital.hr](#)

ATINA - Grčka je izrazila želju da se priključi na gasovod Južni tok. Ministar energije te zemlje Janis Matiatis rekao je 29.maja na generalnoj skupštini Evropskog biznis foruma u Atini (na slici), kojim trenutno

predsedava čelnik ruskog Gasproma, Aleksej Miler, da bi “grananje” tog gasovoda na Grčku dodatno pojačalo i učinilo još uspešnijom saradnju Gasproma i Atine, prenose sofijske [Novinite](#).

ATINA - Grčki gasovodni operater DESFA je saopštio da može, reverzibilnim tokom preko gasovodne interkonekcije Kulata – Sidirokastro, da snabdeva Bugarsku sa tri miliona kubika gasa na dan. DESFA je objavila da je završila prvu fazu modernizacije postojeće interkonekcije, ugrađujući ventile koji omogućuju reverzibilni tok gasa i da je završen daljinski kontrolni sistem za upravljanje gasovodom. [Novinite](#).

Barroso warns Bulgaria on South Stream

By: Admin - 30 May 2014 - 0 Comments

Speaking after the EU summit held yesterday (27 May), Commission President José Manuel Barroso made it plain that the EU executive would impose infringements on Bulgaria regarding the Gazprom-favoured South Stream pipeline, the construction [...]

BRISSEL - Predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso rekao je 27. maja posle EU samita i razgovora sa bugarskim premijerom Plamenom Orešanskim, da će EK sprovesti postupak kršenja EU legislative protiv Bugarske ako počne gradnju svoje deonice Južnog toka. Izjava Barrosa usledila je posle informacije da je gradnja bugarske sekcije poverena ruskom Strojtransgasu, prenosi **EurActiv**. Jedna od primedbi EK bila je i da bugarsko-ruski ugovor o Južnom toku favorizuje kompanije iz te dve zemlje, suprotno EU propisima o konkurenciji. EU komesar za energiju rekao je da će se „razgovori o Južnom toku nastaviti ako se Rusija bude ponovo pridržavala međunarodnog prava i kada bude spremna da konstruktivno saraduje na bazi našeg energetskeg zakonodavstva“. U intervjuu za nedeljni broj **Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung**, Guenther Oettinger je rekao da su sporna pitanja Južnog toka razmatrana na radnom nivou .. ali politički zaključci pregovora neće biti ostvareni u situaciji građanskog rata u Ukajini i dok Moskva ne prizna vladu u Kijevu. **Reuters**

MOSKVA - Evropska komisija ne može zaustaviti realizaciju projekta Južni tok, kojim će u decembru 2015. prvi gas stići u Bugarsku, rekao je 31. maja za ruske **Vesti** čelnik Gasproma Aleksej Miler. "Evropska komisija ne može zaustaviti izgradnju, nama niko ne može zabraniti da gradimo. I naš odgovor je vrlo jednostavan. U decembru naredne godine kroz cevi postavljene po dnu Crnog mora poteći će prvi gas u Bugarsku, u EU", rekao je on.

SOFIJA - Bugarska će, zbog najkraće rute, dobijati najjeftiniji gas na trasi Južnog toka, ocenio je šef konstrukcionog sektora Gasproma Leonid Čugonov, uz ogradu da tarife ni za jednu od zemalja kuda će ići gasovod još nisu utvrđene. Gradnja bugarske deonice biće 30% finansirana od strane zajedničke (50/50) rusko-bugarske firme South Stream Bulgaria, a ostatak iz kredita. Bugarski partner BEH će svojih 15% sredstava obezbediti pozajmicom od 620 miliona evra od drugih deoničara u projektnoj kompaniji, uz kamatu od 4,35%, na rok d 22 godine (uz petogodišnji grejs period). Novac će vraćati od tranzitnih prihoda, objavljuje u četvrtak sofijski **Standardt**